ЎЗБЕКИСТОНДА ҲИНДИСТОН МАДАНИЯТИНИНГ ДЕКАДАСИ 1967

ЭРТАГА ЎЗБЕКИСТОНДА ҲИНД МАДАНИЯТИ ДЕКАДАСИ БОШЛАНАДИ

СУРАТДА: ҲИНДИСТОНЛИК МЕҲМОНЛАР БУГУН ТОШКЕНТ АЭРОПОРТИДА.

М. Нуриддинов фотоси.

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

2-йил чиқиши. 11 АВГУСТ 1967 й. ЖУМА. № 187 (342) БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

Қадрли ҳинд дўстларимиз, пойтахтимизга хуш келибсизлар!

КПСС Марказий Комитетининг Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги муносабати билан чиқарган Тезисларини шаҳримиздаги сут комбинатининг меҳнаткашлари қизғин муҳокама қилмоқдалар. Комбинат партия ташкилоти Тезислар эълон қилиниши биланоқ пропагандист ва агитаторларни тўплаб, Тезисларни меҳнаткашлар ўртасида кенг оммалаштириш юзасидан олиб бориладиган тадбирларни белгилаб берди.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ТЕЗИСЛАРИНИ ЎРГАНМОҚДАЛАР

Ҳозирги кунда корхона цехларида 20 га яқин пропагандист ва агитатор қизғин тушунтириш ишлари олиб бормоқда. Жумладан, аппарат цехида старший агитатор А. Турцева ўтказган суҳбат мароқли бўлди. Тўпланганлар Тезисларда юбилей йилига қадар бўлган даврда мамлакатимиз босиб ўтган шонли йўл тўғрисида зўр фахрланиш туйғулари баён этилганлигини таъкидладилар.

Парҳиз маҳсулотлари цехида коммунист Э. Ғофурова ўтказган суҳбатда ҳам анчагина киши тўпланди. Агитатор йиғилганларга Тезисларнинг аҳамияти тўғрисида сўзлаб берди.

— Тезисларда бизнинг энг эзгу туйғуларимиз баён этилган,— деди сўзга чиқиб, цехнинг смена мастери Зинаида Матвиенко. — Биз ҳам Партия ва Ҳукуматимизнинг ғамхўрлигига жавобан фидокорона меҳнат қилиб юбилей кунларига қадар янгидан-янги муваффақиятларга эришамиз.

Механика цехининг бош механиги Собиржон Ортиқов шу цехда партия Марказий Комитетининг Тезислари юзасидан қизиқарли лекция ўқиди. Корхонада бу муҳим ҳужжатни ўрганиш қизғин давом этмоқда.

АЛИШЕР НАВОИЙГА БАҒИШЛАНАДИ

Ўзбек халқининг улуғ мутафаккир шоири Алишер Навоий образи рассомлар ва ҳайкалтарошлар учун ҳам илҳом манбаи бўлиб қолди. Санъаткорлар ўз ижодларида бу образга бир неча бор мурожаат қилдилар.

Ўзбек Давлат академик Катта опера ва балет театри интерьерига қўйилган шоир ҳайкалини кўрганмисиз? Унда мутафаккир шоир ўтириб, ижодий хаёл денгизига чўмган. Монументда А. Навоий образи тўла-қонли акс эттан.

Ана шу монумент Ўзбекистон ССР Халк рассоми атоқли ҳайкалтарош А. Иванов ижодига мансубдир. Скульптор бу асарини 1958 йилда катта илҳом билан яратган эди.

Бундан олдин ҳам ижодкор А. Навоий ҳақида бир неча асарлар яратди. У 1941 йилда архитектор А. Бобохонов ва бошқа ижодкорлар билан ҳамкорликда шоирнинг портретини яратишга муваффақ бўлди.

Шундан сўнг унинг ишлаган «Навоий бюсти» майдонга келди. Бюсти учун республика ҳукумати мукофотини олди.

Улуғ шоирнинг 525 йиллик юбилейи муносабати билан рассомлар А. Навоийнинг бир неча портрет ва бюстларини яратдилар. Ижодкорлардан Х. Ҳусниддинхўжаев, Д. Немировский ва А. Клеванцовлар шоир ҳайкалчасини ишлаб бўлдилар.

АЛОҚА — ЮКСАЛИШДА

Илгарилари «Правда» ва «Известия» газеталарининг матрицаси Москвадан самолётда келтирилар эди.

Энди бундай. Ўзбекистон КП Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси хоналаридан бирида Марказий телеграфнинг филиалларидан бири ўрин олди. Бу цехда Москвадан фототелеграф орқали газета саҳифалари қабул қилиб олинмоқда. Алоқа йўллари билан қабул қилинган газеталар дастлаб ўтган йилнинг охирида босиб чиқарилган эди. Бу, газета босиб чиқариш ишини бир мунча тезлаштирди. Энг муҳими шундаки, эндиликда босмахоналар об-ҳаво шароити туғдирадиган ноқулайликлардан халос бўлдилар.

Газета саҳифаларини қабул қилиб олиш цехида кечаю-кундуз ўн саккиз киши меҳнат қилмоқда. Бир неча хоналарга замонавий мураккаб ускуналар ўрнатилган.

Бу янгилик ҳозирча «Правда» ва «Известия» газеталарини босиб чиқаришда жорий этилмоқда. Яқин келажакда «Комсомолская Правда», «Сельская жизнь» каби бошқа Марказий газеталарни ҳам қабул қилиш ва босиб чиқариш кўзда тутилмоқда.

Суратда: Бош электро механик Юрий Суриков Москвадан олинган «Правда» газетаси саҳифасининг негативини кўздан кечирмоқда.

Л. ГЛАУБЕРЗОН фотоси.

РАЙОН ПАРТИЯ АКТИВИ ЙИҒИЛИШИ

Куйбишев район партия активининг йиғилиши муҳим масалани муҳокама қилишга бағишланган эди. «КПСС Марказий Комитетининг Тула область партия ташкилотининг саноат корхоналари ва қурилиш ташкилотларида кишиларни социалистик меҳнат интизоми руҳида тарбиялаш юзасидан олиб бораётган ишлари ва район партия ташкилоти олдида турган вазифалар тўғрисида» район партия комитетининг биринчи секретари ўрток И. П. Турсунметов доклад қилди.

Доклад юзасидан музокараларда «Главстройиндустрия»га қарашли 1-ремонт-механика заводи партия ташкилотининг секретари Д. М. Кондиба, «Ташсельмаш» заводи касаба союз комитетининг раиси И. В. Самарцев, «Ташавтомаш» заводининг директори И. К. Припусков, 2-автокомбинат партия бюросининг секретари З. Л. Патаева, экскаватор заводининг йиғув цехи мастери В. В. Фролов, «Узбекхлопкомаш» заводи технологи, корхона комсомол комитети секретарининг ўринбосари В. М. Наумов ўртоқлар сўзладилар.

Район партия активининг йиғилиши муҳокама қилинган масала юзасидан қарор қабул қилди.

ФУРҚАТГА ҲАЙКАЛ

...Қўлида китоб тутган атоқли ўзбек демократ шоири Фурқат ижод денгизига чўмган. Унинг қалбида янги илҳом чашмаси жўш урмоқда.

Шоир қиёфасининг чап томонида эса рельеф кўзга ташланади. График усулда ишланган рельефда ўзбек ва рус халқлари дўстлиги тимсоли ёрқин акс этиб турибди.

Бу ерда гап ўзбек демократ шоири Фурқат ҳайкали ҳақида боряпти. Ҳайкални скульпторлардан П. Иванов, А. Ган ва Ю. Холдеевлар яратдилар.

Янги ижодий маҳсулот конкурсда юқори баҳоланди. Шоир ҳайкали Чилонзордаги «Чайка» кинотеатри майдончасида ўрнатилади.

Қурилиш ҳавозаларида

Қурувчилик — фахрли касб бўлиб қолди. Уларнинг катта бир отряди «Узавторемонт» ишлаб чиқариш бошқармасида ҳам меҳнат қиляпти. Бу қурувчилар кейинги тўрт йил мобайнида Тошкент ва Нукусда марказлашган техника хизмати корхонасини, Самарқанд ва Урганчда шина ремонти заводини, Тошкентда 564 квартирали уйни қуриб фойдаланишга топширдилар 1, 2, 10-авторемонт заводида катта реконструкция ишларини амалга оширдилар. Шу даврда 3192 минг сўмлик капитал маблағ сарфланди.

Юбилей йилида қурувчилар Самарқанд ва Урганчда марказлашган техника хизмати корхонасини, Тошкентда 45 оилали уй ва 140 ўринли болалар боғчасини ишга туширадилар.

— Беш йилликнинг қолган йилларида,— деди бирлашма бош директори П. И. Шелякин.— ўн миллион сўмликдан ортиқ капитал маблағ сарфлашимиз керак. Бош корхона реконструкцияси тугаллангач, у йилига 40 мингта двигателни ремонт қилади.

«Жаннат қидирганда»

Меҳнат аҳли, уларнинг бахтли ҳаёти ва чет элларда хор-зор бўлиб юрган ватангадоларнинг оғир қисмати мавзуида ёзувчи Шуҳрат ўзининг «Жаннат қидирганда» романини ёзиб тугатди.

Асарнинг бош қаҳрамони Умматали ўз Ватани ва халқини севади. Унга кундалик қилаётган ҳалол меҳнати ана шу эл-юрт севгисининг садоқати бўлиб туюлади. Ўз ватанидан узоқда чет элда яшаётган Аъзам эса, киндик қони тўкилган она тупроқ ҳароратига зор. Шу дарднинг қайғу-алами билан яшайди. «Шинелли йиллар», «Олтин зангламас» каби йирик романлар муаллифи Шуҳрат янги романида икки дунё кишиларини конкрет бўёқларда жуда усталик билан тасвирлай олган.

Яқинда Ўзбекистон Ёзувчилар союзида Шуҳратнинг «Жаннат қидирганда» номли янги романининг муҳокамаси бўлди. Муҳокамада роман ҳақида кўпгина фойдали фикр ва мулоҳазалар билдирилди. Роман автори билдирилган мулоҳазалардан мамнун эканлигини айтди. Асарни қайта ишлаш жараёнида уларни инобатга олажагини таъкидлаб ўтди.

ТЕЛЕГРАФ ЛЕНТАСИДАН ЖАҲОН БЎЙЛАБ

◆ ҲАМКОРЛИК ҚИЛИШНИ ИСТАМАЁТИРЛАР

УММОН. Иорданиянинг Исроил оккупация қилган районларидаги Араб касаба союз ташкилотлари оккупациячилар билан ҳамкорлик қилишдан бош тортмоқдалар. Иордания ишчилари касаба союзи федерациясининг бош секретари номига Исроил босиб олган Наблус шаҳри ишчиларидан мактуб олинди. Ишчилар қурбонлар берилганига қарамай, оккупация қилинган территорияларни озод қилиш учун курашни давом эттиришга қаттиқ бел боғлаганликларини ёзадилар ва Исроилнинг ҳукумат касаба союзлари билан ҳамкорлик қилишдан қатъий бош тортаётганликларини ёзадилар.

◆ ТАНЗАНИЯ БИРИНЧИ ВИЦЕ-ПРЕЗИДЕНТИНИНГ АЙТГАНЛАРИ

ЗАНЖИБАР. Премба ороли бўйлаб сафарга чиққан Танзаниянинг биринчи вице-президенти Абейд Каруме бундай деди: «Афро-Шерозий» партиясининг барча деҳқонларни ер билан таъминлаш ва мамлакат бойликларидан халқ турмушини яхшилаш учун фойдаланишга бўлган қатъий қарори Занжибар ва Премба амалга оширилган революциянинг мақсадларидан бири бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади.

Ерсиз деҳқонларга ер тақсимлаб бериш, деди Абейд Каруме, муҳтож кишиларнинг ҳаммаси ер билан таъминланмагунга қадар давом этади.

◆ ТАРТУС—АККАРИ ТЕМИР ЙЎЛИ

ДАМАШҚ. Тартус—Аккари темир йўлининг раҳбари қурувчилар ҳузурига келган Сурия коммуникация министри Самиҳ Атийяга «Тартус—Аккари темир йўли қурилиши муваффақиятли олиб борилмоқда ва белгиланган муддатда битказилади» деди. Тартус—Аккари темир йўл шохобчаси совет лойиҳасига асосан совет материаллари ва ускуналаридан фойдаланиб, бевосита совет мутахассислари иштирокида қурилмоқда. Бу темир йўл Суриянинг янги порти бўлган Тартусни мамлакатдаги мавжуд темир йўл билан боғлайди ва мамлакат коммуникацияларини ривожлантиришда муҳим роль ўйнайди.

ИРОҚ — БОЛГАРИЯ АХБОРОТИ

БАҒДОД, 9 август. (ТАСС). Болгария Министрлар Совети раисининг ўринбосари Лучезар Аврамов бошчилигидаги Болгария иқтисодий делегациясининг Ироққа визити тугаганидан сўнг бу ерда Ироқ — Болгария қўшма ахбороти эълон қилинди. Ахборотда қайд этиладики, Ироқ экономикасини мустаҳкамлаш, Исроил империалистик агрессиясининг оқибатларини тугатишда Ироққа ёрдам кўрсатиш мақсадида ва социалистик мамлакатлар қардош партиялари ва ҳукуматлари раҳбарларининг Будапештда бўлган кенгашида қабул қилинган резолюцияга мувофиқ, Болгария Халқ Республикаси Ироққа иқтисодий ёрдам кўрсатади. Иккала томон Исроил агрессиясини қатъий қораладилар ва бу агрессия оқибатларини бартараф қилиш зарурлигини таъкидладилар, дейилади ахборотда.

Болгария делегациясининг Ироқ раҳбарлари билан олиб борган музокаралари натижасида иккала мамлакат ўртасида иқтисодий ҳамкорлик ва савдо-сотиқни кенгайтириш тўғрисида протоколлар ва битимлар имзоланди.

ФРАНЦИЯДА «МИ-6» ВЕРТОЛЁТИНИНГ ҲАЛОКАТИ

Шу йил 6 август якшанба куни кечқурун Франциядаги Марсель шаҳри яқинида мураккаб тоғлик жой шароитларида катта ўрмон ёнғинини ўчиришда совет «МИ-6» вертолёти фалокатга учради. Вертолёт қуюқ тутун орасида ер бағирлаб ёнғин зонасига учиб киришларидан бирида қоя тошга урилиб қулаб тушди.

Кема командири, Совет Иттифоқи Қаҳрамони, СССРда хизмат кўрсатган синовчи учувчи Ю. А. Гарнаев, иккинчи учувчи Ю. Н. Петер, штурман В. Ф. Иванов, бортинженер С. А. Бугаенко, бортрадист Б. Н. Столяров, синовчи инженерлардан А. Я. Чулков ва В. П. Молчанов ҳамда икки француз мутахассисларидан иборат составдаги экипаж ҳалок бўлди.

Ёнғин ўчиралиган вариантда ишланган «МИ-6» вертолёти шу йил май ойида Париждаги халқаро авиация виставкасида намойиш қилиниб, ундан кейин Франция фирмалари билан келишувга мувофиқ Франциянинг жанубидаги ўрмон ёнғинларини ўчиришда қатнашган эди. Вертолёт экипажи шу вақт мобайнида 8 йирик ўрмон ёнғинини ўчирди.

Ҳалокат содир бўлган ерга совет мутахассислари группаси жўнаб кетди.

ҚУРУВЧИЛАР КУНИ ОЛДИДАН

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Волградлик қурувчиларга 30 та автомобиль, тўртта экскаватор, учта бульдозер, бешта кўтарма кран, тўртта автокран ва бошқа бир қанча механизациялашган техника хизмат кўрсатмоқда. Бинокорлар ана шундай иш қуролларига эга бўлганликлари сабабли ҳам қурилиш ишлари тез ва сифатли бажарилмоқда.

Волгоградликлар ҳозирдаёқ иккита уйни фойдаланишга топширдилар. Йил охиригача тўққиз минг квадрат метр турар-жой майдонини фойдаланишга топширишни қаҳрамон шаҳар қурувчилари ўзларига мажбурият, деб олдилар. Ҳозир Ц-4, Ц-5 кварталларида қурилиш ишлари жадал суръатларда олиб борилмоқда.

ТЕХНИКА ХИЗМАТДА

Грузия ССРдан келган бинокорлар Чилонзорнинг 24-кварталида бунёд этаётган 60 квартирали уйларни муддатидан илгари —август ойининг биринчи ярмидаёқ фойдаланишга топшириш мажбуриятини олдилар.

Қардош республика вакиллари иш суръатини жадаллаштириш борасида катта тажриба тўплаганлар. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ш. Модебадзе раҳбарлик қилаётган комплекс бригада ана шундай 60 квартирали уйлардан бирини тиклаши учун атиги уч ой муддат керак бўлди.

БАХТ КЕЛТИРСИН

Беш қаватли бинонинг тепа томонига қарасангиз: «Белорус халқидан — тошкентликларга, бахт келтирсин» деган ёзувни ўқийсиз.

Белоруссияликлар қурган уйларда истиқомат қилаётганларнинг қувончи чексиз. Бу уйлардаги хоналар қулай бўлиб уларга майда плиткалар ёпиштирилган. Ошхона ва айвончалари кенг. Бу уйларнинг ташқи кўриниши ҳам чиройли ва бежиримдир.

Белоруссиялик бинокорлар тошкентликларга 500 квартира топширдилар. Улуғ Октябрнинг 50 йиллик юбилейигача яна 250 та квартира топширадилар. Бу 25 минг квадрат метрли турар-жой янги йилгача битиши керак эди. Аммо бинокорлар тошкентликларга юбилей совғаси қилиб, уни ана шу шодиёна кунгача битказишга қарор қилдилар.

Булардан ташқари, қардош республика вакиллари пландан ташқари 1 минг ўринли мактаб биносини қуриб берадилар. Мактабда ажойиб спорт зали ва ҳар хил дарсларга оид лабораториялар бўлади. Унинг ховлисида стадион, жонли бурчак, парник хўжалиги ва боғ-роғ барпо этилади.

Шу ишларнинг ҳаммаси ана шундай қисқа муддатда бажарилишига кишининг ақли етмайди. Аммо, қурилиш майдонида бўлган киши белоруссияликларнинг реал иш плани асосида меҳнат қилаётганликларини кўради.

М. Ф. Макаренко бошлиқ сувоқчилар бригадаси кунлик иш нормаларини 180—250 процентга етказиб адо этмоқдалар. Г. Ф. Жибуль бригадасининг бир ўзгина шу пайтгача 200 квартира қурди. Клара Кофманнинг сувоқчилар бригадаси эса улардан ҳам ўзиб кетмоқда. Арматурачилар бригадир Борис Кохан бошчилигида ўз иш нормаларини икки ярим бараварга етказиб бажармоқда.

Ишдан кейин белоруслар шаҳарчасида куйлар янграйди. Гўё ҳеч ким ишдан чарчамагандек. Уларнинг ажойиб бадиий ҳаваскорлик тўгараги ҳам бор. Бу тўгарак коллективи ўз қўшиқ ва рақслари, хазиломуз гаплари билан бошқа қурилиш поезди ҳамда ҳарбий қурувчиларни хушнуд этадилар.

Волгоград қурилиш-монтаж поездининг Александр Овчаров бошлиқ комплекс бригадаси «Ц-4» кварталидаги уй-жой бинолари қурилишида меҳнат қилмоқда.

Люба Хамидуллина — тўртинчи трест бўёқчиси. У Луначарское шоссесида қурилган 123-уйда пардоз ишларини бажармоқда.

Л. Глауберзон фотоси.

ИККИ НОРМА!

Озарбайжон ССР дан келган қурилиш-монтаж поездининг Ш. Гасанов бошлиқ бригада қурувчилари ана шундай шиор остида меҳнат қилмоқдалар. Бу бригада аъзолари ўз касб маҳоратларини оширган ва иш суръатини тезлаштирган ҳолда бир кунда икки топшириқни адо этмоқдалар.

Улар бажараётган ишлар фақат юқори даражада баҳоланмоқда. Бригада аъзолари Қурувчилар кунига атаб 48 квартирали уйни фойдаланишга тайёр қилиб қўйдилар.

159-трест, 8-қурилиш бошқармасининг В. Шуваров бошлиқ комплекс бригадаси ва ишчи А. Шотурсунов Ҳамза номли театр биноси қурилишида меҳнат қилмоқда.

ТЕЗ ВА СОЗ

Латвиялик қурувчилар 100 квартирали уйни фойдаланишга тахт қилиб қўйдилар. Болтиқ бўйи республикасининг вакиллари тайёрлаган бино юқори баҳоларда қабул қилинишига ҳеч қандай шак-шубҳа йўқ.

Латвиялик вакилларнинг қилган фидокорона меҳнатлари учун кўчма Қизил байроқ икки марта улар қўлига ўтди. Янги Тошкентни бунёд этаётган кўп минг кишилик қурувчилар армияси сафида бундай ютуқни қўлга киритиш осон иш эмас, албатта. Бу бинокорлар тез ва соз қурганликлари учунгина ана шу мукофотга сазовор бўлдилар.

ЯНГИ ТОШКЕНТ БУНЁД ЭТИЛМОҚДА.

Н. Медьведев ва В. Нежневский фотоси.

Цех партия ташкилотлари тажрибасидан

ЕТАКЧИЛАР

«Водаканал» трести партия ташкилотида еттита иншоотнинг ҳаммасида ва трест бошқармасида цех партия ташкилотлари ташкил этилган.

Цех партия ташкилотларининг ҳар бир иншоотда ташкил этилиши коммунистларнинг кенг меҳнаткашлар оммасига, уларнинг ижодий активлигини оширишга ижобий таъсир кўрсатмоқда, уларни ишлаб чиқариш вазифаларини бажариш ва коллективни тарбиялаш масалалари атрофига жипслаштирмоқда. Буларнинг ҳаммаси коммунистларни жой-жойига тўғри қўйиш, партиявий кучлардан тўғри фойдаланиш натижасида қўлга киритилмоқда.

Бўзсув бош иншоотида КПСС аъзолари ва кандидатларидан 25 киши ишлайди. Улардан 21 киши бевосита ишлаб чиқариш участкаларида ишлайдилар. Қибрай водопровод қурилишида 17 коммунист меҳнат қилади. Кўпгина коммунистлар амалий меҳнатда ўсдилар ва вояга етдилар. Сергели водопроводи қурилишининг бошлиғи Н. Сайфуддинов, Қорасув водопроводи иншоотининг бош инженери Д. Хўжаев ва бошқа кўпгина раҳбар ходимлар шулар жумласидандир.

Коммунистларни жой-жойига қўйиш, уларни ҳал қилувчи участкаларга юбориш партия ташкилотининг диққат марказида туради.

Цех партия ташкилотлари планли равишда иш олиб борадилар. Уларнинг иш плани трест партия бюросининг, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг иш плани билан боғланган ҳолда тузилади. Цех партия ташкилотларида партия йиғилишлари қатъий план асосида ҳар ойда бир марта ўтказиб турилади.

Цех партия ташкилотларининг секретарлари партия йиғилишларини пухта тайёрлаб ўтказадиган бўлиб қолдилар. Партия йиғилишларини тайёрлашга партия активлари жалб этилади.

Шу йилнинг февраль ойида Бўзсув бош иншооти цех партия ташкилоти (секретарь И. Тимошенко) партия йиғилишида халқ контроли постларининг ҳисоботи муҳокама қилинди. Йиғилишда 22 коммунистдан саккиз киши сўзга чиқди. Йиғилиш муҳокама қилинган масала юзасидан қарор қабул қилди. Бу ерда март ойида бўлиб ўтган партия йиғилиши ҳам қизиқарли ўтди. Йиғилишда оила ва мактабга кўмаклашиш Советининг фаолияти муҳокама қилинди.

Қибрай водопровод қурилиши коммунистлари ҳам навбатдаги йиғилишларида коммунистларнинг авангардлик роли тўғрисидаги масалани кўриб чиқмоқчилар.

Партия йиғилишларида касаба союз ташкилотларининг маҳаллий комитетлари тўғрисидаги, коммунистларнинг уставда белгиланган бурчларини қандай бажараётганликлари тўғрисидаги масалалар ҳам тез-тез муҳокама қилинадиган бўлиб қолди. Ҳамма цех партия ташкилотларида партия маорифи шохобчаларида ўқув йилининг якуни тўғрисидаги масала кўриб чиқилди.

Лекин шундай ҳоллар ҳам бўладики, баъзан партия йиғилишлари бўлиб ўтади-ю, ҳеч қандай қарор қабул қилинмайди. Ўтган йили ноябрь ойида жанубий водопровод станцияси коммунистларининг йиғилишида техника хавфсизлиги ва меҳнат интизомининг аҳволи муҳокама қилинди. Йиғилишда беш киши сўзга чиқди, лекин ҳеч қандай қарор қабул қилинмади. Худди шу масала 1967 йил 10 январда қайтадан муҳокама қилиниши ҳам бежиз эмас эди.

Цех партия ташкилотлари томонидан қабул қилинаётган кўпгина қарорларни бажариш муддатлари аниқ кўрсатилмаган ва бажарувчи шахсларнинг номлари ёзилмаган бўлади.

«Водаканал» партия ташкилотида деярлик ҳамма коммунистлар партия топшириқлари олиб турадилар. Партия топшириқларининг коммунистлар томонидан бажарилиши партия йиғилишларида ва партия бюросининг мажлисларида муҳокама қилиниб туради.

Қибрай водопровод иншооти коллективида коммунистлар кўпчиликни ташкил этади. Шунинг учун ҳам цех партия ташкилоти ва бюро аъзолари коммунистларнинг авангардлик роли тўғрисида кўпроқ шуғулланадилар. Коммунистлардан И. Маличенко, В. Андреев, Мирхўжаев, Исмоилов, Зокиров, Эргашев ва бошқа ўртоқлар ўзларининг намунали меҳнатлари билан бутун коллективни эргаштириб борадилар.

Трест бўйича 96 коммунистга Коммунистик меҳнат зарбдори деган шарафли ном берилган.

Цех партия ташкилотларида партиявий ишнинг савияси партия ташкилоти секретарлари, бюро аъзоларининг ишчанлигига боғлиқ. Буни ҳисобга олиб, трест партия бюроси ҳузурида цех партия ташкилотлари секретарларининг доимий семинарини ташкил этиш мақсадга мувофиқ бўлар эди.

«Водаканал» трести партия ташкилоти ҳисобида 170 киши КПСС аъзоси ва аъзолигига кандидатдир. Иншоотлар бутун шаҳарга тарқалганлиги сабабли трест партия бюроси цех партия ташкилотлари билан етарли иш олиб боролмаётир. Бизнингча трест партия бюросини партия комитетига айлантириш ва цех партия ташкилотларига бошланғич партия ташкилотлари ҳуқуқини бериш пайти келди.

Н. АМВРОСИЕВ,
Ўзбекистон КП Чилонзор район комитетининг инструктори.

Суратда: шаҳримизнинг Луначарский кўчасида фойдаланишга топширилган Тошкент олий партия мактабининг янги ётоқхонаси.

М. Нуриддинов фотолари.

Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига

ЧИМКЕНТ

Чимкент бинокорлари Чилонзорнинг 24-кварталида ўқувчилар учун 980 ўринли мактаб қурмоқдалар. Ҳали бу мактаб биносига номер ҳам берилгани йўқ, унинг биронта ўқувчиси ҳам йўқ. Аммо, чимкентлик бинокорлар 1 сентябрь куни чалинадиган қўнғироқ ана шу мактабда дарс бошланишидан дарак беради, деб ваъда қилдилар.

Тамара Рибакова бригадасининг сувоқчилари уч ой мобайнида асосий корпусни қўлдан чиқардилар. Бунда тажрибакор усталардан Зинаида Никитина, Анна Холич, Людмила Алфероваларнинг ҳиссаси катта бўлди. Участка бошлиғи И. Витавер иш нормаларини ва сифатини ошириб адо этган ана шу сувоқчилардан беҳад миннатдор бўлмоқда.

— Мактаб биносини белгиланган муддатда фойдаланишга топшириш, — дейди бошлиқ, — Совет ҳокимиятининг ярим асрлик юбилейига атаган совғамиз ҳисобланади.

АШХОБОД

Чилонзорнинг Г-9 кварталидаги қадди тикланган 96 квартирали 12-уйнинг ён томон деворн сатҳига ўз отарини боқаётган чўпон сурати туширилган. Чўпон қўлидаги найни лабларига қўйиб, чўл узра оҳиста куй таратмоқда. Унинг атрофида бепоён чўл тасвирланган. Бу манзарага боққан ҳар бир киши ана шу бинога сарфланган меҳнат ва унинг бунёдкорлари бепоён адрларга ва ўтлоқларга эга бўлган қардош туркманистонлик вакилларга мансуб эканлигини дарҳол пайқаб олади. Чоржўй шаҳридаги 1-уйсозлик комбинатининг монтажчилари ана шу 96 квартирали уйни фойдаланишга топширдилар.

Прораб А. Нольфин раҳбарлик қилган пардозчи бинокорлар самарали меҳнат қилдилар. Лидия Леонтьева, Юрий Камшу, Ғалина Журавлева, Валентина Хазова, Зинаида Степанова, Хасан Казиев каби бўёқчилар иш сифатини оширган ҳолда кундалик нормаларини 130—140 процентдан адо этмоқдалар.

«Ашхабадстрой» бинокорлари Ғафур Ғулом кўчасида иккита турар жой биносини тиклашлари учун атиги икки ой вақт сарфланди. Бинокорлар кунида тошкентлик 192 оила ана шу янги бинода уй тўйи ўтказади.

ГОРЬКИЙ

Бундан бир ой муқаддам Горький шаҳридан Виктор Николаевич Молешников бригадаси Ўзбекистон пойтахтига келган эди. Ҳали орадан унча кўп вақт ўтмаган бўлса-да, бригада коллективи биринчи августга қадар Чилонзорнинг 23-кварталидаги 28-уйда 80 квартирали бинони тўла сувоқдан чиқарди.

Бу, коммунистик меҳнат коллективи деган шарафли ном учун курашаётган бригаданинг ютуғидир. Пардозчилар сменада 180 квадрат метр сатҳни шуваб ва бўяб чиқдилар. Николай Александрович Кулемин, Вячеслав Григорьевич Мазиков ана шундай маҳоратли усталар ҳисобланади. Улар куч ва вақтларини аямай, сафдаги ўртоқларига бинолларни пардозлаш касбини қунт билан ўргатмоқдалар.

Ана шу кварталда 39-турар-жой биноси қурилиши поёнига етай деб қолди. Бу азаматлар кундалик топшириқни 2—2,5 бараварга етказиб адо этмоқдалар.

Горькийликлар ўз байрамлари кунига ана шу икки бинода пардоз ишларини сифатли бажаришга ваъда бердилар.

ЧЕРЕПОВЕЦ

«Росташтрой» трести составига кирган 275-Череповец қурилиш поездининг бинокорлари янги Тошкентни бунёд этишда ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшдилар. Анатолий Александрович Греков бошчилик қилаётган ғишт терувчилар бригадаси 23 кварталда 9 ой мобайнида учта турар-жой биносини фойдаланишга топширди.

Ҳозир бу бригада таги магазинли 80 квартирали уйни тикламоқда. Бинога 1600 кубометр ғишт териб чиқилди. А. Греков бригадаси сменада 35 кубометргача ғишт териб, кундалик иш нормасини бир ярим бараварга ошириб бажармоқда.

Аъло даражадаги меҳнат натижаларига эришганликлари учун Череповец қурилиш-монтаж поездининг кўпгина қурувчилари «Тошкент бинокори» кўкрак нишони билан тақдирландилар.

Ғишт терувчи Федор Милкин, Мария Вюшина ва бошқалар меҳнатда намуна кўрсатмоқдалар. Ўтган ойда ҳамшаҳарларимизнинг 180 оиласи череповецликлар қурган уйларга кўчиб ўтдилар. Қурувчилар кунигача 42-турар-жой биносида яна 80 оила ўрин эгаллайди.

АБДУЛЛА ҚАҲҲОР ТУҒИЛГАН КУННИНГ 60 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

ТАРИХИЙ БУРИЛИШЛАР

Ўрмонжоннинг бу совуқ муносабати Сидиқжон кўнглини анча безовта қилади. Бу безовталикка биз ишонамиз. Бироқ Ўрмонжонни биз фаросатли, ақл билан иш қиладиган, ҳатто Сидиқжонни «ўз тўпига қайтариш »учун анча уринган шахс сифатида танийимиз. Шундай бир одамнинг болаликдан бирга ўсган тенгдошини кўриб чеҳрасини очмаганига шубҳаланамиз. Шу сабабдан бу конфликт ҳам ўткинчи бўлиб, на Сидиқжон характерининг, на Ўрмонжон характерининг бирон томонини очишга хизмат қилмайди.

Аксарият бадиий асарларда характерлар тўқнашувига асос бўладиган конфликтларгина ҳақиқий бадиий қимматга эга бўлганди. Қаҳҳорнинг ўз ижоди ҳам бу фикрни тасдиқлайди. «Сароб»даги ҳар бир образ бир характер эди. Ҳатто бир маслакдаги образлар ҳам ўзларининг ҳаёт йўли, характерининг асосий йўналишиь билан бир-бирларига зид турар, бир-бирлари билан кескин тўқнашар, шу тўқнашувларда ҳаётнинг ички моҳияти очилиб борар эди

«Қўшчинор чироқлари»да баъзи бир образлар борки, улар Қаҳҳор муносабати билан берилган конфликт маҳоратидан дарак бериб туради.

Капсанчилар қишлоғининг мулкдорларидан бири Абдусамат қори ер ислоҳоти вақтида «ортиқча ҳамма еримни меҳнаткаш чоракорларга, эзилган батракларга бўлиб бериш учун ишчи-деҳқон ҳукуматига тутдим» деб ариза беради. Бу аризанинг тагида бир гап борлигини ўйлаб Абдусамат қори асарнинг ярмларигача кўринмаса ҳам бу деталь хаёлимиздан ўчмайди. Бирон киши унинг номини эслаб ўтса ҳам аризанинг сабабини билгимиз келади, асарда пайдо бўлганда эса унинг хатти-ҳаракатларини кузатгимиз келади.

Абдусамат қорининг характерини тасвирлашда Қаҳҳорнинг комик ва сатирик таланти иш берди. «Унинг товуши бастига намуносиб ингичка, мушукка ўхшаб юмшоқ қадам босади, юзида доим сохта табассум, гапирганда одамнинг юзига эмас, кўкрагига ё қорнига қараб гапиради овқат еганда қошиқ яқин келмасдан оғзини катта очади..» Абдусамат қорининг хатти-ҳаракатларида қандайдир ғалатилик бор. У ўз ҳаракатларини ўша ғалатилик пардаси билан яширмоқчи бўлади Юқорида эслатилган аризанинг ўзи ғалатига ўхшаб кўринса ҳам, аслида зимдан иш битирадиган, қилмишларини ялтироқ ҳаракатлар билан яшириб юрадиган одам эканини билдиради. Қори узоқни кўролмаса ҳам ҳаётнинг қаёққа бораётганини сезарди. Агар у ерни ўзи бермаса, ундан тортиб олинишини ўша давр бошқа мулкдорларга нисбатан яхшироқ билган эди. Шундай қараганда «ўз зиёни» ҳисобига берилган бу ариза унга фойда беришини ҳам яхши билар эди. Бу ариза туфайли қори колхозга секретарь бўлиб белгиланганди

«Касални яширсанг иситмаси ошкор қилади» деганларидек Абдусамат қори ўзининг синфий манфаатларини қанча яширмасин, унинг хатти-ҳаракатлари фош қиларди. Унинг характеридаги ўта кетган «юмшоқлик» чучмаллик ўзига иш бераётгандек кўринарди-ю, аммо ҳаёт унинг сирларини оча борар эди. Бу ҳоллардан бири раис Бўтабой билан тўқнашувда рўй берди.

Бўтабой ўзининг характер хусусиятлари билан Шолоховнинг «Очилган қўриқ»идаги колхоз қурилишида дўқ ва куч ишлатишни яхши восита деб тушунган ва шунга амал қилган Нагульновни эслатадиганлардан. Бўтабой ўрта ҳол деҳқон Тўлаганни колхозга киришдан бош тортганда дўқ қилиб; «бошим омон бўлса товуқдай қийқиллатиб олиб кираман!» деган эди. Абдусамат қори биринчи марта мана шу Бўтабой билан тўқнашади.

Абдусамат қори Бўтабойникига совға олиб келади. Бу ерда Қаҳҳор Абдусамат қорининг комик ҳолатини, Бўтабойнинг сўллик ва тажанглигини таъкидлайди Қори раис уйида йўқ маҳали бўрдоқи қўй олиб келиб ҳовлисига боғлаб қўйган. Ишдан қайтиб келаётган Бўтабойнинг олдига чиқиб ҳовлига бирга киришади. Бўтабойнинг кўзи қўйга тушади. Қўй эса «унга қараб шикоятомиз маъради»

Бўтабой қўйни кўриб ҳайрон қолади. Буни сезган қори совғанинг сабабини тушунтира кетади.

Қори сўзини тамом қилар — қилмас «қўй маъради». Бу гал «Бўтабойнинг назарида қўй жуда қаттиқ маъради. Унинг товушини бутун қишлоқ эшитгандай бўлди».

Бўтабой қўй ва атлас учун ундан қанча қарздор эканини сўрайди. Қори пулдан ҳам азиз «меҳру оқибат» деган нарсанинг борлигини эслатади. Шу пайт «қўй яна маърайди, боягидан ҳам қаттиқроқ маъради».

«Менга қаранг, қори, агар ҳақиқатан шундоқ деб билсангиз мен сизга битта яхшилик қилай.. Бу атласни хотинингизга қайтариб беринг, ўзи кийсин, раиснинг хотини умрида атлас киймаган экан, ҳали ҳозир киймоқчи ҳам эмас экан денг, бу бир. Иккинчидан: бу қўйни олиб бориб шериги билан яна бир икки ой боқинг, йиғим теримни олганимиздан кейин тўй қилмоқчимиз, шунда ўз қўлингиз билан сўйиб берасиз. Учинчидан, ҳозирдан бошлаб сиз секретарликдан бекор бўлдингиз.. Худди шу ҳолатда, масалан, Давидов ёки Ўрмонжон бошқача йўл тутган бўларди: Абдусамат қори масаласини правление мажлисига қўйиб, ўша мажлисдагина уни секретарликдан олиб ташлар эдилар. Бўтабой эса масалани ўзича, шу оннинг ўзида ҳал қилди, ҳал қилганда ҳам правление ҳал қиладиган масалани ўзбошимчалик билан ҳал қилди. Бу унинг Нагульновчилик ҳаракати эди.

Қори образи ўша давр ҳаёт зиддиятликларини бериш учун муҳим воситалардан бири эди. Бироқ Абдусамат қорининг кейинги хатти-ҳаракатлари ва ундан келиб чиқадиган конфликтлар характерлар тўқнашувига кўра иғвога ўтиб кетади.

Канизакни Ўрмонжонга ўйнаш қилиб қори Сидиқжон билан Канизак ораларидаги муносабатга совуқлик солади. Шунинг натижасида Сидиқжоннинг кўнглига ғул-ғула солиб, кўпгина руҳий азоб чекишига сабабчи бўлади. Ўрмонжоннинг хотини Тўпинисони Бўтабойга ўйнаш, деб гап тарқатиб Ўрмонжон кўнглига ғашлик солади, туп-тузук оиланинг бузилишига оз қолади. Бугина эмас, Ўрмонжон аксинқилобчиларни қўллаб-қувватлайди, руҳонийларни ёқлайди, колхоз молини талон-тарож қилади. колхознинг ўтинини сотиб пулини ёнига уради, колхоз молларига теккан касалга ҳам Ўрмонжон сабабчи ва шунга ўхшаган иғволарни тарқатишда у бош роль ўйнайди. Пора бериб қўлга ола олмаган Бўтабой устидан ҳам қори анчагина иғво тўқийди.

Иғво натижасида яратилган конфликт романда бироз иш беради ҳам. Иғво натижасида қаҳрамонларнинг оилавий ҳаётига қилинган тажовуз бизни анчагина тўлқинлантиради. Дўстона ва аҳил яшаётган оилаларнинг тақдири билан қизиқамиз, баъзи жойларда ҳаяжонланамиз, шу жойларида китоб бизни ўзига тортади, бутун фикри хаёлимизни банд қилади.

Иғводан кейин Ўрмонжон ҳолати шундай бўлади:

«Наҳот шундай бўлса.. Шундоқ экан-да! Пес эмас, яранинг ўрни эди-ку, Нима фарқи бор?,. Рад қилиб бўлмайдиган далил..»

У ҳар хил хаёлларга боради, тўғри нарса эгри бўлиб кўрина бошлайди, хотинининг илгари гўзал бўлиб кўринган томонлари хунуклик аломатига айланади, Айвонда ухлаб ётган хотинини кўриб унда янги — янги белгилар кашф қилади: «Чироқнинг сариғ шуъласида унинг ранги кетган, кўз остилари ичига ботган, уйғоқ бўлса ҳам ўзини жўрттага уйқуга солиб ётгандай кўринди».

Илгари эътибор бермаган фактлар унинг эсига тушиб, улардан янгича хулосалар чиқарди: «Бир ўтиришда Бўтабой: «Нима учун биз бир гуноҳни хотин киши қилса бошқа ном билан айтамиз-у, эркак киши қилса бошқа ном билан айтамиз, нима учун айнан бир гуноҳ хотин кишини ерга, эркак кишини кўкка кўтариши керак?» деган эди. Бу гапни эшитган вақтда Ўрмонжон буни тўғри тушунган, албатта, Бўтабойни қувватлаган бўлиши керак. Энди эса бу гапни эслаб уни янгича йўриғи — «демак бу гапни бузуқ эркакларни қоралаш эмас, бузуқ хотинларни оқлаш учун айтган экан — да!»

Эртасига туриб нонушта қилмоқчи бўлар экан хотини — Тўпинисо тайёрлаб кетган чой, нон ва жиззага кўзи тушиб

(Охири. Боши газетанинг ўтган сонларида).

ЖАҲОН ОЙНАСИ

ВЬЕТНАМ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ. Вьетнам халқ Армияси учувчилари ҳавога кўтарилиш олдидан.

ВИА—ТАСС фотоси.

ВАТАНПАРВАРЛАРНИНГ ЖАЗОЛАНИШИГА ЙЎЛ ҚЎЙИЛМАСИН

Ҳозирги Афина ҳукуматининг ички ишлар министри Паттакос Юра оролидаги гаровга олинган кишиларнинг ўз тақдирларидан шикоят қилишга асослари йўқ, деб такрорлагани-такрорлаган. Унинг гапига қараганда қамоққа тахминий равишда олинган минглаб сиёсий махбуслар оддий қамоқдагилардек яшамоқда, сургун қилинган жойда улар ҳатто маълум эркинликлардан ҳам фойдаланаётганмиш. Гўё қамалганларнинг яқинлари улар ёнига эркин келишар ва ўзлари хоҳлаганча туриб қолишар экан. Хат ёзиш, газета ўқиши, посилка ва китоблар олиб туриш учун ҳеч қандай чеклашлар йўқ эмиш.

Буларнинг ҳаммаси ёлғон-яшиқ гаплар. Ҳақиқий фактлар эса қуйидагича: Юра оролидаги маҳбуслар уч гуруҳга бўлинган бўлиб, улардан икки гуруҳи чодирларда, қолганлари эса тош зиндонларда яшамоқда. Бу тош зиндонлар шундай қурилганки, унга тушган киши тирик чиқолмайди. Бу бинонинг цемент деворларидан ҳамиша денгиз суви сирқиб туради. Қишда камералар музхонага айланади, ёзда эса чидаб бўлмаслик даражада исиб кетади. Бу гўр-зиндонларга ташланган кишиларга ҳеч қандай айб қўйишолмаган ва уларни ҳеч ким суд қилмаган.

Кейинги вақтларда оролдаги маҳбусларнинг аҳволи янада оғирлашди. Жандармлар гаровга олинганлардан «алоҳида хавфли»лар туркумига киритилган 250 кишини танлаб олиб бошқалардан ажратиб қўйдилар. Улар учун махсус режим ишлаб чиқилган. Улар 20 соат камерада ётадилар, қолган 4 соатда турма ҳовлисига чиқариладилар. Шунда уларнинг камераларига бошқа махбуслар киритилади. Бу иш махбусларнинг бир-бирлари билан учрашиб қолмасликлари учун қилинади. Жумладан Манолис Глезос ана шундай режимга гирифтор қилинган.

Ҳозир ажал оролининг махбусларини улардан «товба» қилиш ҳақидаги камситувчи аризаларни юлиб олиш, яъни озод қилиш шарти билан уларни ўз қарашларидан воз кечишга мажбур қилиш мақсадида ғайри маънавий қийноқларга солмоқдалар. «Аризага қўл қўйишдан бош тортувчи кишиларнинг ҳаммаси суякларини шу ерда қолдиради» деб пўписа қилишади махбусларга золимлар.

Маъмурлар Юра оролидаги махбуслар учун яқин вақтлар ичида мажбурий меҳнат жорий этишга қарор қилганликлари ҳақида ҳам маълумотлар бор. Бу эса махбусларни ва оилаларинигина эмас балки бутун демократик Грецияни ташвишлантирмоқда. Мажбурий меҳнат оролда илгари ҳам жорий қилинарди. Бундай «меҳнат»дан юзлаб демократ-курашчилар ҳалок бўлди, қолган минглаб махбуслар эса умрбод майиб бўлиб қолди. Афина охранкаси ўйлаган бу чора Юра оролидаги гаровга олинган махбуслар ҳалокатга маҳкум этиладилар, деган гап.

Мана рад этиб бўлмайдиган яна бир факт. Қамоқдагиларга жирканч овқат беришади. Маҳбусларнинг қариндошлари юбораётган озиқ-овқат ва кийим-кечак посилкалари номаълум сабабларга кўра жуда кечиниб топширилади (шу сабабли ҳам озиқ-овқатлар бузилади), ёки «йўқолиб кетади». Шунинг учун кўпгина маҳбуслар ҳозир бундан икки ой илгари қамалган кунларида кийган кийимларида юрибдилар. Қамалганларга туғишганлари билан хат ёзишиб туриш рухсат этилгандек кўринса ҳам аслида хатлар кечиктириб топширилади кўп хатлар эса «йўқолиб қолади». Натижада қамалганларнинг оилалари ўз яқинлари учун ҳамиша хавотирланиб яшамоқдалар.

Юқорида келтирилган фактлар (буни ҳисобсиз келтириш мумкин эди) ватаним халқларинигина қаттиқ ташвишлантираётгани йўқ. Ҳамма соф виждонли греклар, яширин равишда ҳаракат қилаётган Ватанпарварлик фронтининг курашчилари «қора полковниклар» режимига қаршилик кўрсатишни кучайтирмоқдалар. Уларни бутун дунё тараққийпарвар жамоатчилиги қўллаб-қувватламоқда. Менинг ватандошларим бу мададнинг бундан кейин тобора ўсаборишига шубҳаланмайдилар. Хунтага қарши тазйиқни кундан-кунга кучайтириш керак. Кечиктириб бўлмайдиган чора сифатида касаллар ва хотин-қизларнинг турмадан дарҳол озод этилишига, маҳбуслар учун камситувчи чеклашларнинг бекор қилинишига, яшаш шароитининг кескин равишда яхшиланишига эришмоқ лозим. Аммо, такрор айтаманки, бу ҳали биринчи чоралардир, холос. Бу чоралар охранка зиндонларида азоб чекаётган грек ватанпарварларини ҳалокатдан сақлаб қолиш учун зарур. Паттакос ва ёрдамчиларининг яширин равишда «Суд процесси» тайёрлаётгани, унда демократик ҳаракатнинг курашчилари ва биринчи навбатда Глезос, Илиу, Андреос Папандреуни қатл қилиш маъқулланажаги ҳақидаги маълумотлар тасдиқланмоқда. Бизнинг асосий вазифамиз Хунтани ағдариб ташлаш, мамлакатни демократик ривожланиш йўлига қайтариш учун курашни ҳамма ерда янада кучайтиришдан иборат.

К. КЛИСОВИТИС,
грек журналисти.
(АПН).

ОСИЁ ВА АФРИКА МАМЛАКАТЛАРИДА

ВАТАНПАРВАРЛАР КУРАШИ

ХАНОЙ. Куангги вилоятининг шимолий қисмида ҳаракат қилаётган Жанубий Вьетнам ватанпарварлари 21 июлдан 24 июлга қадар Америка ва қўғирчоқ ҳукумат солдатларидан 300 кишини сафдан чиқардилар. Ватанпарварлар кўп миқдордаги курол-яроғ ва ҳар хил ҳарбий анжомларни ўлжа қилиб олишди.

(ТАСС).

ҚИЛМИШЛАРИГА ЯРАША

НЬЮ-ЙОРК. Сайгондан тўрт миля нарида ўтказилаётган жазо операцияларида қатнашган Америка вертолетларидан бештасини 7 августда Жанубий Вьетнам ватанпарварлари уриб туширдилар.

(ТАСС).

ИҚТИСОДИЙ ҲАМКОРЛИК

БАҒДОД. Бу ерда Ироқ-Болгария иқтисодий ҳамкорлиги ва савдо тўғрисидаги Ироқ-Болгария битими имзоланди.

Шу битимга мувофиқ, Болгария мутахассислари телефон шохобчалари қуришдан иборат баъзи лойиҳаларни амалга оширишда Ироққа кўмаклашадилар, йўл қурилиши ишларининг боришига раҳбарлик қиладилар. Болгария халқ республикаси Ироққа темир йўл вагонлари етказиб беради.

(ТАСС).

АҚШ аҳолиси ирқчиларга қарши чиқмоқда. Гранд Рапидс (Мичиган штати)да негр аҳолиси билан полициячилар ўртасида тўқнашувлар бўлмоқда.

Суратда: полициячилар намойишчилардан бирини участкага олиб кетмоқда.

ЮПИ — ТАСС телефотоси.

ЛИЕН — ПАРТИЗАНЛАР КОМАНДИРИ

Лиен — бу вьетнамча нилуфар гули демакдир. Ленинград шаҳрида ёшларнинг Халқаро учрашувига Жанубий Вьетнамдан келган қизнинг номи ана шундай. У ҳақиқатан ҳам шу гулни эслатади: жуда нозик, узун қора сочли, эгнида пуштиранг кўйлак. Лиенга қараб туриб унинг қўллари ҳали яқиндагина қуролни маҳкам ушлаганига, унинг партизан отрядининг жанговор командири эканига ишониш қийин.

... Дарё суви кўм-кўк ва тиниқ. Унинг тинч халқаларида пуштиранг нилуфар гуллари сеҳрлангандай бир жойда қотиб турибди. Уларнинг гўзаллиги кишиларга порлоқ қувонч туйғуларини бағишлайди.

Кечқурунлари, қуёш дарё билан хайрлашаётганда қишлоқда қўшиқлар янграйди. Лиен бу содда куйларни жуда ёқтиради. Ахир бу куйларда чет элликлар зулмини бошидан кечирган лекин бўйин эгмаган халқнинг қалби яшайди-да.

Чонг Нгок Лиен онаси ва уч ака-укаси билан яшарди. Қишлоққа Америка солдатлари бостириб киргач акалари партизанликка кетди.

Орадан кўп ўтмай Лиеннинг ўзи ҳам партизан отрядининг алоқачиси бўлиб қолди. Ўша вақтда у эндигина 14 ёшга кирган эди. Чангалзорлар орасидан узоқ ва хавфли йўлларни босиб ўтиш осон иш эмас. Аммо у ўз ўртоқларининг ҳамма топшириқларини аниқлик билан адо этарди. Таниш қишлоқлар ўрнида Америка ҳарбийларининг «Стратегик қишлоқ»лар деб аталган аслида эса концентрацион лагерлар юзага келтираётганини кўриб юраги аламга тўларди. Унинг туғишган қишлоғига ҳам навбат келиб етди. Қишлоқни уч қатор тиканли сим билан ўраб олиб, терак хандак қазишди, унга бориладиган йўлларни миналаштиришди ва тиш-тирноғигача қуролланган соқчилар қўйишди. «Стратегик қишлоқ» деганлари шу экан-да. Деҳқонларни кунига 2-3 марта соқчилар назоратида далада ишлаш учун ҳайдаб боришарди, салгина итоатсизлик учун ҳам қаттиқ жазолашади. Шундай воқеа ҳам бўлди. Жазоловчилар қишлоқнинг бутун аҳолисини қўлга ҳайдаб туширдилар ва унинг атрофини тиканли сим билан ўраб олиб кишиларни уч кун давомида сув ичида туришга мажбур қилдилар. Болаларни отиб ташлаб, жасадларини сим устига улоқтирдилар...

Босқинчиларнинг ваҳшийлиги халқ ғазабини алангалатди. Туғишган ерни озод қилиш учун курашга тобора кўпроқ ватанпарварлар қўшилди. Улар орасида хотин-қизлар ҳам оз-мунча эмас эди. Куангигай вилоятининг барча аҳолиси довюрак партизанлар Чан Тхи Ван ва Чат Тхи Линнинг номини яхши биладилар. Улар ўнлаб америкалик солдатни ер тишлатдилар.

Навбатдаги топшириқни бажариш вақтида Лиен душманлар қўлига тушиб қолди ва дастлаб маҳаллий қамоққа сўнгра мудҳиш Гуэ турмасига ташланди.

— Сен партизанларнинг қаердалигини айтасанми? — деб бақирди америкалик офицер Лиен қаттиқ қийноқлардан кейин ҳушига келар экан. Аммо қиз индамади. Уни қиздирилган сим хипчин билан куйдирдилар, шипга осдилар. садист золимлар ваҳшийлиги чегарасиз эди. Маҳбусларни кундуз куни чидаб бўлмаслик жазирамада ўткир сим устида туришга мажбур қилишар, заҳарли илонларни қўллаб, даҳшатли усуллар билан қийнардилар.

Орадан кўп ўтмай Лиенни камерага, тўғрироғи тош қоп ичига ташладилар. У шундай тор эдики айланиб бўлмасди. Фақат икки кунда бир марта овқат берардилар.

Лиен бу қопқонда қарийб 300 кун ётди. Шундан кейин заифлигидан икки қадам ҳам юролмайдиган бўлиб қолди. Сайгон судьялари Лиен устидан суд найрангбозлигини ўтказдилар. Ҳарбий трибунал уни уч йил қамоқ жазосига ҳукм қилди. Умуман у зиндонларда тўрт ярим йил ётди.

— Қандай қилиб чидай олдинг, дейсизми, — сўради Лиен саволимизни такрорлаб. — Мен ўз халқимнинг ҳаққоний иши учун курашаётганлигимни билардим. Бундан ташқари мен ўз истагини муҳофаза қилиш ва қутқазиш учун жонини фидо қилган совет йигит ва қизларининг қаҳрамонлигини ҳамма вақт эсимда тутдим. Зоя Космодемьянская менинг идеалимдир.

Лиен турмадан чиққач, дўстлари унинг озод қилинган районга ўтиб кетиши учун ёрдамлашдилар, соғлиги ҳақида ғамхўрлик қилдилар.

Лиен Жанубий Вьетнамни озод қилиш учун курашаётган ёшлар Уюшмасига аъзо бўлиб кирди ва тез орада аҳоли ўртасида сиёсий кураш ташкилотчиси бўлиб қолди. Уни Уюшманинг вилоят комитетига сайладилар. У яна илгаригидай қишлоқларда иш олиб бора бошлади. Лиен деҳқонлар билан суҳбатлашди. Уларга Миллий — озодлик фронтининг вазифалари ва программасини тушунтирди.

Сўнгра Лиен ёш партизанлар отрядининг бирига бошчилик қила бошлади...

— Совет ёшларига, барча совет халқларига Вьетнам йигит ва қизларидан алангали саломимизни еткингиздек. Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги муносабати билан чин юракдан бўлган табрикларимизни айтишингизни сўрайман, — деди биз билан хайрлашар экан Чонг Нгок Лиен.

О. ТРОФИМОВА.
(АПН).
Ленинград.

АҚШ. Америка агентликларининг хабар қилишларича, «юввош» бўлиб қолган Детройтда шаҳардан парашютчи қисмларни олиб чиқиш бошланди. Аммо у ерда ҳамон илгаригидек 3000 га яқин парашютчи ва 700 га яқин штат ҳамда полиция қўшинлари қолмоқда.

Суратда: ҳарбий гвардия аскарлари ва сут ташувчи Детройт кўчасида.

ЮПИ—ТАСС телефотоси.

СУВАЙШ УСТИДА АЛАНГА

Бу шаҳар Қизил денгиз бўйида, Сувайш каналига жанубий томондан кираверишда жойлашган. Шаҳарга яқинлашган сари одамни чарчатадиган бир хилдаги чўл манзараси бирданига саноат шаҳри манзараси билан алмашинади. Ўнгда, тоғ тизмалари этагида химия комбинати трубаларининг ўрмони кўзга ташланади. Узоқда, қўлтиқ қирғоғида, «Рифайнери» нефтни қайта ишлаш заводининг чироқлари порлайди, Совет Иттифоқи ёрдамида қурилган техника мойлари заводи ва иссиқлик электр станциясининг улкан бинолари кўзга илинади.

Автомобил йўли тошли саҳрони кесиб ўтиб, янги бинолардан ташкил топган Сувайшнинг араблар яшайдиган қисмига тақалади.

Эски шаҳарда ҳаёт қайнайди. Порт-Тавфиқнинг вайрон бўлган кварталларида, Сувайшнинг мудраб турган каналга туташган гўзал манзарали районида эса урушнинг нафаси ҳар қадамда сезилиб туради. Ахир исроил босқинчиларининг иғволари бирор кун ҳам тўхтагани йўқ. Яқинда каналнинг чап қирғоғида жойлашган уларнинг тўплари порт Тавфиқнинг тинч кварталларини ўққа тутди. Агрессорлар тўғридан-тўғри ўқ отабошладилар. Улар ажойиб қирғоқ кўчаларини вайрон қилдилар. Тўп ўқлари ўрта мактабга, савдо билим юртига, порт клубига, бирнеча мачитларга тегди. Мусулмон ёшлари Маркази, аграр ислоҳот ўтказиш бошқармаси, темир йўл станцияси ва бошқа бинолар вайрон бўлди.

Бироқ исроил урушқоқлари бу билан кифояланиб қолмадилар. Бу ерда Ватиканнинг вакиллари франциска черковида номоз ўқиётганида осмонда исроил самолётлари пайдо бўлди. Улар учиб кетаётиб шаҳар кўчаларига ракета ва пулемётдан ўқ отдилар. Самолётлар, автобуслар, автомашиналар ва одамларга қаратиб ўқ уздилар. Франциска черкови вайрон қилинди.

Айниқса нефтни қайта ишлаш саноати корхоналари қаттиқ ҳужумга учради. Бу корхоналарга ҳаводан етти марта ҳужум қилинди. «Рефайнери» заводи ва техника мойи ишлаб чиқарувчи заводга қаратиб отилган ракеталардан кейин кучли ёнғин бошланди. Араб меҳнаткашлари ва граждан мудофааси отрядларининг фидокорона кураш олиб бориши натижасида аланга ўттиз минутдан сўнг ўчирилди. Нефть солинган резервуарлардан чиққан алангани тезда ўчириб бўлмади. Бу ерда ўтга қарши кураш 36 соат давом этди.

Исроил агрессияси оқибатларини тугатиш учун шаҳарда қандай тадбирлар кўрилмоқда?

— Биз Порт-Тавфиқнинг вайрон бўлган қисмидаги аҳолини деярли ҳаммасини кўчирдик, — деди Сувайшнинг губернатори Ҳамид Маҳмуд. — Кўп болали оилалардан бир қисмини бошқа районларга жўнатдик, кўпгина кишилар қайта тиклаш ишларига сафарбар қилинди. Ҳаводан қилинаётган ҳужумларга қарамасдан саноат корхоналари ишлашда давом этмоқда. Эркаклар граждан мудофааси пунктларида тайёргарлик машқларини ўтказмоқдалар. Албатта, ҳозирги пайтда биз учун анча қийин; касалхоналар ярадорлар билан тўлиб кетган, кўпгина уй-жойлар вайрон бўлган; ўнларча автобуслар ва жуда кўп юк автомашиналари ишдан чиқарилган.

... Оч-ҳаворанг Сувайш қўлтиғи ғарб томондан туташиб турган улуғвор тоғ занжири манзарасида ҳамма вақт мудраб тургандек кўринар эди. Ҳозир қўлтиқ устида аланга бурқсаб турибди. Яқин вақтларда туристларнинг, саёҳатчиларнинг зиёратгоҳи бўлган бу ажойиб ерларда уруш бўлиб ўтди. Бу урушни бошлаган исроил босқинчилари ва уларнинг ҳомийларини илғор инсоният ҳеч қачон кечирмаяжак.

А. ЕГОРИН,
АПН мухбири.

Матёқуб ҚЎШЖОНОВ

ВА ИНСОН ТАҚДИРИ

яна бошқа бир нарсани эслаб кетди: Душанба куни кечқурун Бўтабой «Ўрмонжон ака битта ош қилайлик» деб гўшт-ёғ кўтариб келган эди. Бу жизза ўша ёғнинг жиззаси. Ўрмонжоннинг кўкрагидан кўтарилган совуқ бир тўлқин томоғига тиқилиб кўнглини оздирди, у ярим пиёла қуруқ чой ичди-ю, далага чиқиб кетди».

«Ўрмонжон иш билан ўзини овинтирмоқчи бўлди. Бутун далаларни, участкаларни айланиб чиқди»., кечга яқин шу қадар чарчадики, отлиқ юришга ҳам мажоли қолмади, уйига қайтди. У қишлоққа яқинлашар экан кўнглидаги ғашлик борган сайин хуруж қилиб қалбининг бир чеккасида омонсиз ғазаб, бир чеккасида одамни кемириб, еб ташлайдиган ва аксари умидсизликка соладиган бир ғусса минут сайин авж ола бошлади. Нима қилса экан? Бу давосиз дардни кимга айтса экан?»

Ўрмонжон психологиясидагига ўхшаган оғир ҳолат Тўпинисо руҳида ҳам рўй беради. «Ўрмонжон ишдан қайтиб келиб айвонда» оёқ остида ётган чойнак-пиёла косa-товоқларнинг синиғини, стол ва караводта турган бир неча катта-кичик тугунларни кўриб ҳайрон бўлди.,. Шу он уйдан Тўпинисонинг йиғи аралаш овози чиқади:

«Шармандa!..»

Роман жанрининг талабига мос ҳақиқий, китобхонни ҳаяжонлантирадиган драматизм. Ҳақиқий бадиий асарларда шундай саҳифалар аҳён-аҳёнда эмас, тез-тез учраб туради. Битта драматик ҳолат тасвиридан кейин китобхон диққати сусаймасдан туриб иккинчи бир драматик ҳолат пайдо бўлади. Баъзан эса бундай драматик ҳолатдан кейин фожиавий ҳолатлар ҳам рўй бериши мумкин ёки, «Ўтган кунлар» дагидек бир неча драматик ҳолатдан кейин катта бир фожиий ҳолат рўй бериб, китобхоннинг бутун вужудини титратиши мумкин.

«Қўшчинор чироқлари»да тасвирланган давр ҳам бундай драматик ҳолатларга бой бўлиб, уларнинг фожиа билан тугалланишини ҳам тоқазо қиладиган бир давр эди. Шундай экан романдаги бу драматик ҳолатлар нима натижа берди ва қандай тугайди?

Афсуски бу конфликтлар осон ҳал бўлади. Бу можародан кейин Ўрмонжон райoнга жўнайди. Райком секретари Аҳмедов ҳали Ўрмонжон ўз арзу-додини гапириб бошламасданоқ Аҳмедов «сизнинг устингизда бўлган, бўлаётган бундан кейин ҳам бўладиган ҳамма гаплардан хабардорман» дейди. Бундан кейин Аҳмедов бу гапларнинг ҳаммаси иғво натижаси эканини айтади. Шу билан Ўрмонжон кўнглидаги тугун ечилади, бошига тушган мушкул ишлар енгиллашади. Асарда яратилган драматик ҳолат осонгина тугайди. Асарда бу конфликтни яратган образ ҳам — Абдусамат қори роман воқеасидан чиқариб юборилади

Конфликт ташқи куч воситаси билан ҳал бўлади. Конфликтларни Ўрмонжон бўлаётган иғволарнинг иғво эканини ташқи куч восита қилмасдан ўзи топса, ҳаёт билан олишишда ким оқ, ким қора эканини ўзи аниқлаб олса яхши бўларди. Шундай қилинганда бу драматик ҳолатлар яна бошқа драматик ҳолатларни туғдирган, асарнинг реалистик қимматини яна ҳам юқори кўтарган бўларди.

«Қўшчинор чироқлари» романида ечим санъаткороно топилган. Ечим туфайли роман давомида олган ҳар хил таассуротлар бир оз тартибга тушади, нотекис тасвирлар маълум даражада силлиқланади, маъносиздек кўринган картиналар мазмуни очилгандек бўлади. Энг муҳими ўша давр ҳаёти ҳақида тўлароқ фикрга эга бўламиз, унинг ички мазмунини, революцион руҳини тўлароқ англаймиз.

Бир қисм образлар асарга киритилади-ю, лекин уларнинг ҳаёт йўли тўла тасвирланмайди, ҳатто уларнинг тақдири ҳақида қисқача маълумот ҳам берилмайди. Баъзилари ҳақида маълумот бериладиган бўлса ниҳоятда қисқа бўлади. Баъзиларининг романга киргунча бўлган ҳаёти атайин яширилади, роман охирига келиб йўқолганлар топилади, кам маълумлари кўпроқ маълум бўлади, яширингани юзага чиқади. Бироқ бу ишни ёзувчи ўз санъатини намойиш қилиш учун қилмайди. Шундай бўлиши тарихан далилланган бўлади. Ечимнинг маъноси ҳам мана шу тарихан далилланишда акс этади.

Асарга қистирма эпизод шаклида киритилган бобларида Қурбон ота ҳикоясидан унинг акаси Усмон билан юзаки танишган эдик. Мардикорликка жўнатилган. Анча йиллардан кейин қайтиб келаётганда хотинини укаси никоҳ қилиб (демак уни ўлдига чиқаришган) олганини эшитиб, уйига кирмасдан Сибирга — келган жойига қайтиб кетган эди. Бу орада революция бўлиб ўтади. Марказий газетада босилган Новиковнинг очеркини ўқиб, қизини излаб келади. У узоқ ўлкаларда юриб, ўша ерларнинг ҳаётига актив аралашган. Сибирда юриб революцион ишларга қатнашган, гражданлик урушига актив иштирок этган, ўзига обрў қозониб раисполком раиси даражасига кўтарилган.

Қурбон ота ҳикояси унинг ўзи ҳақида қисқа маълумот беради, лекин батафсил тасвирланмайди. Батафсил тасвирлашнинг иложи ҳам йўқ эди. Бундай қилиш романни бошқа томонга тортиб кетиши мумкин эди. Ўша қисқа маълумотлар ҳам Қурбон отанинг аламли тақдири, оғир ҳаёт йўлидан дарак берарди.

Ҳаёт йўли яширинган қиз — Канизак. Роман давомида унинг ҳаёти фақат баъзи тахминлар билангина банд бўламиз. Унинг тақдири билан романнинг охирларидагина танишамиз. Ҳали эс-ҳушини танимаган пайтларда отасидан ажралади. Босмачиларга қарши урушда иккинчи ўгай ота-она ва туққан онасини йўқотади. Етимчилик. Искобиллик бир бойнинкида ўсади. Наманганлик бойга сотилади. Унбир ёшларида «ялтироқ калла» «жун арқонга ўхшаган қошли» «тўрвадай соқолли» «оғизлари пўстакнинг йиртиғига ўхшаган» бир чолга алдаб никоҳ қилинади. Чол билан икки йиллик умр. Ўзининг асли оти Ҳанифа бўлиб, Канизак номини шу чолникида олган эди у. Чолнинг ўғли Интернат. Ўқишга кетаётиб ота-онасининг ўтган жойи. Капсанчиларда тушиб қолиши .. Мана бир бошга нималар тушиши мумкин! Канизак бошига тушган бу ҳодисаларнинг ҳаммасига тўла ишонамиз.

Ечимдаги маъно бу образларнинг бошда тарқалиши билан кейин қўшилишидадир. Ўн олтинчи йилги воқеалар, революцион бурилишлар, синфларнинг аёвсиз олишишлари кўпгина одамларнинг тақдирида ўчмас из қолдирди. Баъзилар кураш қурбони бўлди, баъзилар эл-юртидан ажралиб доғда юрди, баъзилар бир парча нон учун кишилар эшигида хизмат қилишга мажбур бўлди.. Тарих Қурбон оталар оиласини ҳам тариқдек сочиб юборди. Вақтлар ўтди. дунёда кўп ўзгаришлар рўй берди. Бутун мамлакат бошига тушган кунлар бу оиланинг ҳам бошига тушди. Қурбон оталар оиласи яна бир жойга жам бўлди. Бу жам бўлиш ҳам тасодифан бўлмади. Инсон рўй берган ўзгаришлар натижасида ўз қадри-қимматини таниди. Йўқолганларнинг юзага чиқишига шароит туғилди. Инсон йўқолмайдиган давр келди. Шунинг натижасида, Қурбон оталар оиласи жам бўлди. Гўё тарихнинг ўзи уларни сочди, ўзи жам қилди. Гўё тарих уларни жамлаш учун сочди. Йўқолганларнинг ҳам ўрни тўлди — бу оилага Сидиқжон келиб қўшилди.

Сидиқжоннинг бу оилага келиб қўшилиши ҳам тасодиф эмас. Тарих Қурбон оталар оиласини сочганидек Сидиқжонлар оиласини ҳам сочди. Ўзининг она қишлоғини, туққан онасини, укасини ташлаб бой эшигида хизматчи бўлишга мажбур бўлди. Тарих тақозоси билан бойга куёв бўлди, кейинчалик ундан воз кечди. Мана эндиликка келиб ўзига ўхшаганлар билан бир оила бўлди.

«Қўшчинор чироқлари» қишлоқларимизда амалга оширилган катта революцион ўзгаришлар даврини, якка деҳқон хўжалигини коллективлаштириш даврини акс эттирувчи йирик полотнодир. Ҳали ўзбек адабиётида бу даврни шу роман даражасида акс эттира оладиган асар яратилганича йўқ. Шу жиҳатдан, романнинг бадиий томондан нотекис жойлари бўлишига қарамай, Қаҳҳорнинг меҳнатига, жасоратига тасанно дейиш керак.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 3бет

11 АВГУСТ, 1967 Й.

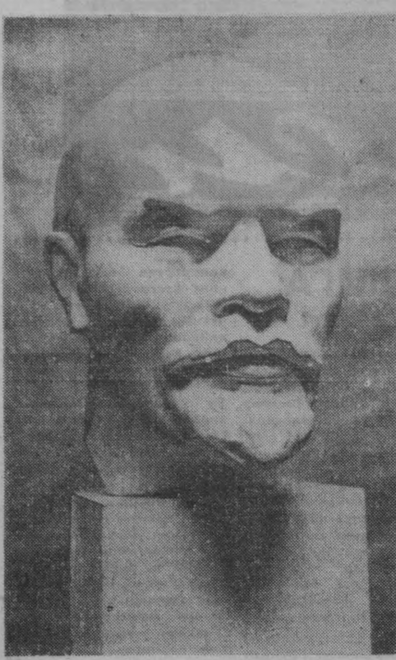

МОСКВА: Тасвирий санъат, ҳайкалтарошлик ва графикада В. И. Лениннинг портретини ифодалаш юзасидан Бутуниттифоқ очиқ конкурси тугади.

Суратда: В. И. Лениннинг ҳайкал портрети. У ҳайкалтарошлардан Ю. Нероди ва Г. Нероди (Москва) томонидан тайёрланган бўлиб, биринчи мукофот олди.

✦ ✦ ✦

Суратда (чапда). Москвалик рассом Ю. Князьев томонидан ишланган В. И. Ленин портрети биринчи мукофотга сазовор бўлди.

Э. Евзерихин фотоси.
ТАСС фотохроникаси

ШИФОКОРЛАР МИНБАРИ

БОШ БАРМОҚ СИРИ

Столда табиатнинг энг мукаммал мавжудоти бўлмиш инсоннинг бир вақтлар серҳаракат қўли энди жонсиз ҳолда ётибди. Гарчи биз турган бинонинг пештоқида Париждаги анатомик театридан фарқли ўлароқ «Бу ерда ўлим ҳаётга кўмак бериш йўлида тантана қилади», деган ёзув бўлмай, бу ерда чиндан ҳам ўлим бизга ҳаёт сирларини билиб олишда ёрдам берарди.

Биз кафт ва бармоқнинг орқа томонидаги терисини кўчирганимиз сари қўл тузилишининг қизиқ манзараси очилиб борарди. Жаҳондаги барча бебаҳо нарсаларни ана шу қўл бунёдга келтирган. Виқор билан турган бинолар, кўчалар, замонавий фаровон шаҳарлар, каналлар, сунъий денгизлар, Хеопс пирамидаси, хайратомуз Атлантида, Парфенон, Улуғ Хитой девори, Тож Маҳал, Кремль ансамбли шулар жумласидандир. Ана шу қўл мисли кўрилмаган экинзорлар бунёд этди ва ёввойи ҳайвонларни ўргатди, инсоннинг мушкулини осон қилувчи машиналар, кўзнинг кўриш даражасини минглаб марта оширувчи оптик асбоблар тайёрлади, инсонни ер куррасининг исталган нуқтасига элтиб, унинг ғояларини бошқа оламга ёювчи аппаратлар яратди.

«... инсон қўли шундай такомиллашдики,— деб ёзган эди Ф. Энгельс, — унинг мўъжизавий кучи билан Рафаэль умри боқий суратларини чизди, Торвальдсен ажойиб ҳайкаллар ишлади, Паганини жозибадор музикалар яратди».

Мана, қаршимизда ана шу қўл ётибди.

Бир қават тери ажратилгач, оппоқ юпқа парда кўзга ташланди. Унинг остида кичик юмшоқ қопчиқлардаги мушак ва томирлар қатор бўлиб жойлашган эди. Жонсиз мушакни қайси томонга силжитсангиз, бармоқ ўша томонга эгилади. Биз ўз бармоғимизга ҳам боқиб, уни ҳар томонга қимирлатиб кўрамиз, ҳам истаган томонингизга эгилаверади. Лекин фақат бош бармоқ бошқаларидан қисқа ва учта эмас, атиги икки бўғинга эга бўлса-да, қолган тўрт бармоққа қарама-қарши турибди.

Биз оҳиста бир мушакни иккинчисидан ажратамиз. Бош бармоқнинг тепа қисмида тўртта мушак жойлашган. Улардан бири орқага, иккинчиси олдинга қимирлатиш учун хизмат қилади. Учинчиси бармоқни эгади, тўртинчиси эса бошқа бармоқларга қарама-қарши ҳаракатлантиради, ана шу тўртинчи мушак айниқса катта аҳамиятга эга.

Бундан миллион йиллар илгари бизнинг қадимги аждодларимиз — одамсимон маймунлар дарахтлардан тушиб панжалари билан тошларни қурол сифатида ушлаганида ҳали нозик, яхши ривожланмаган тўртинчи мушак биринчи марта актив ишлай бошлаган. Ҳақиқий ижодкорлик аслида бош бармоқ ҳали унча ривожланмаган тўрт бармоқ билан бирга ҳаракат қилишни ўрганганда бошланган. Узоқ давом этган эволюция даври балки ана шунда тугагандир. Шунинг асосида инсоннинг қўли, мияси ривожланиб, меҳнат ва маданият юзага кела бошлади. Тўғри, маймунларда ҳам, айниқса сакраш вақтида тутиш рефлекси ишлайди. Бироқ, меҳнат қилиш учун бу ҳали етарли эмас эди. Бу рефлекс бармоқнинг юқори қисмида меҳнат қуролини ушлай оладиган, муҳофаза ва ҳаракат вақтида қатнашадиган даражада етилиши лозим эди.

Биз анатомик атлас бўйича одам ва маймун панжаларини бир-бирига солиштириб кўрдик. Шунда одамсимон маймуннинг қўли нақадар кам тараққий этганлиги, бош бармоқ ибтидоийлигича қолганлиги, тутиш ҳаракатлари ҳажми қанчалик чекланганлиги аён бўлди. Инсон нақадар турли-туман мураккаб ва нозик ҳаракатларни ғоят чаққонлик билан бажариш қобилиятига эга экан, бош бармоқ бошқа бармоқларга қараганда анча такомиллашган экан, бу миллионлаб йиллар мобайнида давом этган тараққиёт натижасида мураккаб орган бўлмиш қўлни яратган меҳнат туфайлидир.

— Биласанми,— деди менга қараб дўстим,— мен бир кишини учратиб қолдим. У граждан уруши вақтида ўнг қўлининг бош бармоғидан ажралган экан. У ҳарбий халқ комиссарига мурожаат қилиб, ўзини яна армияга юборишларини сўрабди. Медицина комиссиясида: «Қани, винтовкани қандай тутишингни кўрсатиб бер-чи» дейишса, у ўзига совға қилинган, оғир йилларда ҳамроҳ бўлган қуролини қўлга олибди, лекин у қовушмайгина турармиш. Жангчи урушда йўқотган бош бармоқ етишмасди. Ўша киши тинч ҳаётга қайтиб, чап қўлида ёзиш ва меҳнат қилишни ўрганибди.

... Биз препаратларимизни йиғиштириб, деразаларни беркитдик. Қайинлар ҳали ҳам дераза ортида шовуллаб турарди. Биз хонадан чиқдик. Шаҳар кўчалари бўйлаб борарканмиз, ҳамон ҳозиргина кўрганимиз мўъжиза таъсирида ҳайратда эдик.

М. ЦЕНЦИПЕР,
СССР Фанлар Академияси юрак-томир хирургияси институтининг илмий ходими.

Марказий ҳужжатли фильмлар студияси Совет ҳокимиятининг 50 йиллигига кенг форматли тўла метражли «Менинг Ватаним» рангли фильмини чиқаради. Фильмнинг «Фан» бўлимида томошабинларга социалистик мамлакатларнинг Дубно шаҳридаги бирлашган ядро тадқиқоти институти тўғрисида ҳикоя қилинади.

Суратда: кинооператор Иван Галин бирлашган институт радиохимия лабораториясини расмга олмоқда. Бу ерда чехословак олими Зденек Малек тажриба ўтказмоқда.

Ю. Туманов фотоси. ТАСС фотохроникаси.

ЯНГИЛИКЛАР

Якуб Колас асарлари тўплами

Минскда Белоруссия халқ шоири Якуб Колас (1882—1956) йиғилишнинг ўн беш томдан иборат асарларини нашр этишга қарор қилинди. Бу халқ шоирининг асарлари ўн етти тилда чиқарилган. Бу танланган асарларга ҳаммага маълум романлар, повестлар ва поэмалар, шунингдек, илгари матбуотда эълон қилинмаган асарлар киритилади. Шоир қайта ишлаган халқ эртаклари, «Симон музикачи» поэмасининг дастлабки нусхаси, шеърлар, публицистик ва танқидий мақолалар, белорус тили ва ёзуви методикаси юзасидан асарлар шулар жумласидандир.

Танланган асарларни республика фанлар академиясининг Янка Купала номидаги адабиёт институти тайёрлайди.

Ефим ГАЛКИН,
(АПН)

ЮКСАКДАГИ ЁДГОРЛИК

Қирғизистоннинг тоғликдан оқувчи очиқтош дарёси бўйида альпинистлар лагери ташкил этилган. Бу ерга Совет Иттифоқи, Болгария, Югославия, Чехословакия, Польша, Венгрия, ГДР, Англия ва Италиядан 200 дан ортиқ тоғ чўққиларини тасвир этувчи альпинистлар келишган.

Тўққиз мамлакат альпинистлари 7134 метр баландликдаги Ленин чўққисига кўтарилдилар. Стратосферанинг бу энг тепа қисмида улар юриш қатнашчилари бўлган мамлакатларнинг байроқларини тиклайдилар. Совет альпинистлари чўққига Владимир Ильич Лениннинг зангламас пўлатдан ишланган хотира сиймосини қўйдилар. Бу ёдгорлик Москвада жаҳоннинг энг моҳир альпинистларидан бири бўлган СССРда хизмат кўрсатган спорт мастери Виталий Абалаков томонидан ишланган.

Юрий РОМАНОВ,
АПН мухбири.

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ

● РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР ● РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Радио

11 АВГУСТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 «ПРАВДА» газетасининг обзори.
18.10 Совет эстрадаси усталарининг концерти.
18.30 Қозоқ тилида сўнгги ахборот.
18.40 СССР халқларининг космонавтлар ҳақидаги қўшиқлари.
19.20 СССР халқ артисти Рашид Бейбутов ижросида қўшиқлар.
20.00 «Қадрдон уй» деган эшиттириш (русча).
20.10 Қардош республикалар музика маданияти.
20.45 «Ўзбекистон 50 йил ичида» деган эшиттириш (ўзбекча).
21.25 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт.
22.00 «Дунё воқеалари».
22.10 Кечки қўшиқлар.
22.40 Ўзбекистон ёзувчиларининг янги асарлари. Шуҳрат. «ЖАННАТ ҚИДИРГАНЛАР» романидан парча (ўзбекча).
23.20 Дала меҳнаткашларининг талабларини ижро этамиз.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

19.00 Лирик куйлардан концерт.
19.30 Ўзбекистон ёзувчиларининг янги асарлари (русча).
20.10 Топишмоқли концерт.
21.00 Ёш ижрочилар концерти (тожикча).
21.30 «Бинокорлар» деган очерк (татарча).

12 АВГУСТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

7.45 Енгил куйлар.
8.25 Физкультурачилар учун қувноқ концерт.
9.30 Концерт.
9.45 «Маррамиз — 42 центнер» деган эшиттириш тожикча).
10.30 Ҳинд кинофильмларидан қўшиқлар.
11.10 «Яхши дам олиш муваффақият гарови» деган эшиттириш (ўзбекча).
11.25 Қўшиқлар, ҳазиллар, интермедиялар.
13.00 Концерт.
13.30 «Спортчи ёшларга шоншарафлар» деган концерт.
15.30 О. Ёқубов. «МУҚАДДАС». Радиопостановка. Талабларга мувофиқ (ўзбекча).
16.40 Концерт.
17.20 Уйғур куйлари.
18.00 «ПРАВДА» газетасининг обзори.
18.10 Спорт эшиттириши (русча).
18.30 Қозоқ тилида сўнгги ахборот.
18.40 Енгил куйлар.
19.20 Термиз театри артистларининг концерти.
20.00 «Октябрь» радиостанциясининг программаси (ўзбекча).
21.25 Физкультурачиларнинг талабларига мувофиқ концерт.
22.10 «Куйлар тинглаб дам оламиз» деган катта концерт.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 Спортга доир қўшиқлар ва куйлар.
9.15 Эълонлар бюросининг материаллари.
19.00 «Жаҳон прогрессив адабиёти». Мэри Хетфильд. «СЕН УЧУН, «ЖЕННИ» деган радиопостановка (ўзбекча).
19.30 Совет ва чет эл эстрада оркестрлари ижросида рақс куйлари.
20.10 Совет Иттифоқи санъат усталари ижросида катта концерт.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

14.00 «Менинг гўзал хонимим» опереттаси.

Телевидение

11 АВГУСТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида:

18.00 «Гулхан атрофидаги кеча». Болалар учун эшиттириш.
18.30 Октябрь бунёд этган шаҳарлар. «Навоий ва архитектура гўзаллиги».
19.00 Футбол. «ПАХТАКОР» — «НЕФТЯНИК» (Боку). Танаффус вақтида телеянгиликлар.

Ўзбек тилида:

20.45 Телеянгиликлар.
21.05 Ота-оналар университети.
21.45 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун. «Юбилей йилига мўл ҳосил» деган эшиттириш.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

22.00 Футбол бўйича мамлакат биринчилиги учун. «ТОРПЕДО» (Москва) — «СПАРТАК». Танаффус вақтида телевизион янгиликлар.
23.45 Янгиликлар эстафетаси.
00.45 Москва эшиттиришларининг охири.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида:

18.00 «Ермакнинг йўли». «Қардош Мўғулистон ери». Кинофильмлар.
18.40 «АҚЛЛИЛИК БАЛОСИ». Фильм-спектаклнинг биринчи серияси.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

19.55 Москвада Тожикистон ССР ҳафталиги. Миллий байрамнинг очилиши.
21.00 Телеянгиликлар.
21.20 Р. Кутуй. «Санта-Лючия». Новелла.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида:

22.00 «КИЕВЛИК ҚИЗ». Бадиий фильмнинг биринчи серияси

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 ОЛМАОТА ТЕЛЕВИДЕНИЕ СТУДИЯСИНИНГ ЭШИТТИРИШЛАРИ.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида:

19.30 Эшиттиришлар программаси.
19.35 Телеянгиликлар.
19.50 Болалар учун. «Расмли ҳикоялар» деган эшиттириш.

Рус тилида:

20.10 Галина Вишневская концерти.
21.15 Телеянгиликлар.
21.30 «ДАЛАЛАР УСТИДА МОМАҚАЛДИРОҚ». Бадиий фильм.

12 АВГУСТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида:

10.55 Эшиттиришлар программаси
11.00 Болалар учун. «Қувноқ одамчалар клуби». Қўғирчоқ фильмнинг биринчи серияси.
11.25 «СССР халқларининг спартакиада кундалигини варақлаганда».
11.55 Ўқувчилар учун. «Катта онла» деган эшиттириш.

Ўзбек тилида:

12.35 Болалар учун. «Лагерда спорт куни».
12.55 «Венсеремос! Биз ғалаба қиламиз!». Ҳужжатли фильм.
16.55 Эшиттиришлар программаси.
17.00 Телеянгиликлар.
17.15 Бугун — Бутуниттифоқ физкультурачилар куни.
17.35 «ЎЗБЕКИСТОН МЕЪМОРИ». Қурувчилар кунига бағишланган эшиттириш ва концерт.
20.10 Рус тилида телеянгиликлар.
20.25 Эшиттиришлар программаси.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.30 Киносаёҳатчилар клуби.
21.30 «Огонёк».
22.30 И. Шток. «Айблилик изоҳи» спектакли. Танаффус вақтида телеянгиликлар.
01.30 ЭКСПО-67.
02.20 Москва эшиттиришларининг охири.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Рус тилида:

16.55 Эшиттиришлар программаси.
17.00 Болалар учун. «Бошсиз от». Телеспектакль.
18.30 «Норвегия билан учрашув». Телеочерк.
18.55 Телетеатр эстрадаси.
19.25 «АҚЛЛИЛИК БАЛОСИ». Фильм-спектаклнинг иккинчи серияси.

Ўзбек тилида:

20.45 «Қадимий маданият мамлакати». Ҳиндистон мустақиллик кунига бағишланган эшиттириш.
21.05 «Алма-матер қирғоғи». Ҳужжатли фильм.
21.15 КОНЦЕРТ.
21.45 «КИЕВЛИК ҚИЗ». Бадиий фильмнинг иккинчи серияси.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 ФРУНЗЕ ТЕЛЕВИДЕНИЕ СТУДИЯСИНИНГ ЭШИТТИРИШЛАРИ.

Театр

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 11/VIII да **Жон қизлар**, 12/VIII да **Тошболта ошиқ**, 13/VIII да **Гавҳари шамчироқ**.

Кинотеатрларда

11 АВГУСТДА

ҚИШКИ БИНОДА

Морисвиль қалъасидаги шарпа — «ЧАЙКА». «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ». «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА» (кечқурун).

Ҳийла-найранг — «ЎЗБЕКИСТОН» «ВОСТОК» (кечқурун).

Қирувчилар — «ДРУЖБА» (кечқурун). СОБИР РАҲИМОВ номли (кеч соат 8 ва 10 да).

Мамта — САНЪАТ САРОЙИ (кечқурун).

Довюраклар рейди — НАВОИЙ номли (кечқурун).

Кеча, бугун, эртага — «МИР» (кечқурун).

Балли, ҳамшира — НАВОИЙ НОМЛИ (кеч соат 8-20 минут ва 10 да).

ЁЗГИ БИНОДА

Морисвиль қалъасидаги шарпа — «ФЕСТИВАЛЬ».

Довюраклар рейди — «ХИВА». НАВОИЙ НОМЛИ.

Севги ва кўз ёши — ТЕЛЬМАН НОМЛИ.

12 АВГУСТДА

ҚИШКИ БИНОДА

Морисвиль қалъасидаги шарпа — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Ҳийла-найранг — «ЎЗБЕКИСТОН». «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Қирувчилар — «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун). СОБИР РАҲИМОВ номли (эрталаб соат 10. кундуз 12, кеч 8ва 10 да).

Қирол қайиқчилари (кеч соат 8 ва 10 да). **Учинчи қасам** (кундуз ва кечқурун) — «ЧАЙКА».

Мамта — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Тасвир — «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Кеча, бугун, эртага — «МИР» (кундуз ва кечқурун).

Довюраклар рейди — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Балли, ҳамшира — НАВОИЙ номли (кеч соат 8-20 минут ва 10 да).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 8-45 минут ва 10 яримда)

Учинчи қасам (1 ва 2-серия) — «ФЕСТИВАЛЬ».

Довюраклар рейди — «ХИВА». НАВОИЙ номли.

Розмари — ТЕЛАМАН номли.

Ўзбекистон ССР Алоқа министрлиги

МОДДИЙ-ТЕХНИКА ТАЪМИНОТИ БОШҚАРМАСИГА

иқтисодчи, товаршунос, старший бухгалтер, бухгалтер

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Главпочтамт, Некрасов кўчаси, 3-уй.

ЎЗБЕКИСТОНДА ҲИНДИСТОН МАДАНИЯТИ ДЕКАДАСИ

Санъат саройида

янги Ҳиндистон бадиий фильмлари кинофестивали

13 августгача — МАМТА (1 ва 2-серия).

14 дан 16 августгача — АМРАПАЛИ (1 ва 2-серия).

17 дан 20 августгача — САНГАМ (1, 2, 3-серия).

21 дан 24 августгача — ТАСВИР (1, 2, 3-серия).

Икки серияли фильмлар — эрталаб соат 11, кундуз 2, 5, кеч 7 ярим ва 10 да бошланади:

Уч серияли фильмлар кундуз соат 12, 4 ва кеч 8 да бошланади.

Билетлар сотилмоқда.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

12 августда

Ўзбекистон ва Туркманистон ССР халқ артисти

Комилжон ОТАНИЁЗОВ

раҳбарлиги ва иштирокида

ХОРАЗМ АНСАМБЛИНИНГ

КОНЦЕРТИ

Концертда **Олмахон Ҳайитова, Гулчеҳра Исмоилова** ва бошқалар қатнашади.

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

Билетлар сотилмоқда.

МАРКАЗИЙ «ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА

11 август кеч соат 7 да СССР биринчилиги учун «Пахтакор» (Тошкент) — **«Нефтяник»** (Боку) командалари ўртасида

ФУТБОЛ

А. С. ПУШКИН НОМЛИ МАДАНИЯТ ВА ИСТИРОҲАТ БОҒИДА

11 августда

Гастролга кетиш олдидан Ўзбекистон ва Туркманистон ССР халқ артисти

КОМИЛЖОН ОТАНИЁЗОВ

раҳбарлиги ва иштирокида

ХОРАЗМ АНСАМБЛИНИНГ

КОНЦЕРТИ

Концертда — **Олмахон Ҳайитова, Гулчеҳра Исмоилова** ва бошқалар қатнашадилар.

Концерт кеч соат 8 яримда бошланади.

Билетлар сотилмоқда.

СССР бўйлаб гастроллар
Я. М. СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
11 ва 13 августда

ҲИНДИСТОН

САНЪАТ УСТАЛАРИНИНГ КОНЦЕРТЛАРИ

Программада: Ҳинд **ашула, музика,** ва **рақслари.**

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан, район кассаларида кундуз соат 12 дан сотилади.

«ТАШХОЗКУЛЬТТОРГ»НИНГ 1-МАГАЗИНИДА

15 августгача

маҳаллий саноат мебеллари бўйича

ХАРИДОРЛАР КОНФЕРЕНЦИЯСИ ЎТКАЗИЛАДИ

Магазин директори харидорлардан конференцияда актив қатнашишларини сўрайди.

Магазин адреси: Пролетар кўчаси, 49-уй (16, 17, 25-автобуслар, 1; 2; 5; 8; 9, 12-трамвайларнинг «Пролетарская» тўхташ жойи).

● РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР ● РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Дзержинский кўчаси, 15-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Коммутатор — В3.02.49 дан В3-02.58 гача, редактор ўринбосарлари — В3.29.33, В3-29.09; масъул секретарлар — В3.27-22; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари — В3.29-42; саноат, қурилиш ва транспорт бўлими — В3.27-03; адабиёт, санъат ва маданият бўлими — В3.29.55; хатлар ва оммавий ишлар, физкультура ва спорт бўлимлари — В3-29.70; фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари — В3.27-57; ахборот бўлими — В3.65.57; эълонлар бўлими — В3-81.42.

11 АВГУСТ, 1967 Й. Р. 06583 Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64579. Нашр. № 2981.